

IN MEMORIAM

BRANKO MARSIC (1922. – 2011.)

U Zagrebu je dana devetog rujna 2011., u 89. godini života, preminuo dipl. iur. Branko Marsić, istaknuti hrvatski stručnjak za autorsko pravo i dugogodišnji član Hrvatskog društva za autorsko pravo u kojem je obnašao i funkciju predsjednika Nadzornog odbora.

Gimnaziju i Pravni fakultet završio je u Zagrebu, nakon čega radi u Državnom tužiteljstvu, zatim kao odvjetnik te kao uspješan i cijenjeni voditelj pravnih poslova u Zagrebačkom velesajmu. Godine 1973. započinje raditi u Jugoslavenskoj autorskoj agenciji, OOUR za Republiku Hrvatsku, a od 1987. do umirovljenja vodi svoju tvrtku ART-JUS, specijaliziranu za zaštitu autorskog prava.

Odrastao i odgojen u visoko intelektualnoj sredini, neizmjereno uljudan i s istančanim senzibilitetom za umjetnost, stupanjem na mjesto ravnatelja Autorske agencije, autorsko pravo u Republici Hrvatskoj, ali i u bivšoj SFRJ, dobilo je u Branku Marsiću najboljeg odvjetnika. Izvrstan erudita nevjerojatne memorije, vrsni poznavatelj svih grana umjetnosti, a napose domaće i inozemne literature, bio je i ostao uzor svima koji su s njime dolazili u doticaj. Pamtit ćemo ga kao požrtvovnog i čvrstog zastupnika interesa autora, ali i autorskog prava kao grane prava koju je trebalo razvijati i unaprjeđivati.

Nije stoga neobično da je upravo Branko Marsić aktivno sudjelovao u svim izmjenama i dopunama autorskopavnog zakonodavstva u bivšoj SFRJ, da je organizirao mnoge seminare i okrugle stolove o autorskom pravu te da je, kroz nebrojeno mnogo privatnih i službenih razgovora s autorima i svima onima koji su imali neki problem glede autorskog prava, nesebično pomagao i davao savjete.

Kao čelni čovjek Autorske agencije razvijao je i nakladničku djelatnost, nastojeći i na taj način približiti problematiku autorskog prava što širem krugu zainteresiranih. Tako je odmah po dolasku u Autorsku agenciju započeo s izradom tipskih ugovora za gotovo sve vrste autorskih djela kako bi omogućio autorima što bolje snalaženje u materiji autorskog prava, a po donošenju Zakona o autorskom pravu iz 1978. godine, o trošku Autorske agencije u svojstvu izdavača, odmah je dao tiskati lijepo opremljenu knjižicu s tada novim zakonskim tekstom koja se besplatno dijelila autorima.

Uočivši nužnost povezivanja autorske agencije s autorskim društvima, Branko Marsić intenzivno je surađivao s Društvom hrvatskih književnika, ne samo kroz tipičnu odvjetničku djelatnost u smislu pružanja pravne pomoći, nego i kroz suizdavaštvo časopisa za međunarodne književne veze „Most“ kojime su se promovirali hrvatski autori u inozemstvu, a kroz uzajamno djelovanje Matice Hrvatske, čiji je bio član, i Autorske agencije, niz je godina potpomagao održavanje seminara Zagrebačke slavističke škole. Također, zajedno s Društvom hrvatskih književnika i književnih prevoditelja sklopio je sa svim izdavačima u Republici Hrvatskoj Sporazum u kojem su se nalazili vrlo detaljni kriteriji za određivanje autorskih naknada, a potpunu novost predstavljale su odredbe prema kojima su minimalne autorske

naknada bile u korelaciji sa službeno zajamčenim osobnim dohotkom u Republici Hrvatskoj, čime se na najizravniji način štitio dignitet književnika i književnog stvaralaštva.

Suradnja s Udruženjem likovnih umjetnika primijenjenih umjetnosti Hrvatske i Društvom dizajnera Hrvatske rezultirala je izdanjima prvih Pregleda autorskih naknada za djela fotografije i za djela grafičkog dizajna u Hrvatskoj (također su se besplatno dijelili autorima). Ti su Pregledi autorskih naknada doživjeli nekoliko izdanja te su još cijeli niz godina služili autorima prilikom ugovaranja naknada, a odvjetnicima i sucima kao nezaobilazna smjernica prilikom dosuđivanja autorskih naknada u sudskim sporovima. Osim toga, Sporazumom o međusobnoj suradnji zaključenim s društvima likovnih umjetnika bilo je onemogućeno da se putem Autorske agencije isplaćuju autorske naknade i za ona djela koja nisu autorska. Naime, pojedine sekcije navedenih društava davale su potvrde o autentičnosti autorskih djela svojih članova te je na taj način u potpunosti bila izbjegnuta mogućnost kršenja, prvenstveno, poreznih propisa, budući da su tada za korištenje autorskih djela bile predviđene znatno niže porezne stope.

Napose je bila zanimljiva suradnja između Autorske agencije i umjetnika izvođača. Koristeći činjenicu da je pravo umjetnika izvođača kao ugovorno pravo priznavala sudska praksa, Branko Marsić uspio je da se putem Autorske agencije umjetnicima izvođačima isplaćuju naknade od tzv. mehaničkih prava i prije nego što su prava umjetnika izvođača uopće bila priznata našim zakonodavstvom. Naime, tek mnogo godina kasnije, novelom Zakona o autorskom pravu iz 1990.godine prava umjetnika izvođača dobila su svoj zakonski okvir.

Također, Branko Marsić osnovao je u okviru Autorske agencije fond za unaprjeđivanje autorskopravne zaštite iz kojeg su se inicirali i materijalno pomagali mnogi projekti. Tako su se svake godine redovito podupirali mladi autori čiji su književni prvijenci ugledali svjetlo dana upravo zahvaljujući dobrohotnosti i razumijevanju Branka Marsića, ili čije su slike i skulpture bile po prvi puta javno izložene, ali i oni autori kojima je nedostajalo sredstava za tiskanje kataloga, ili za izdavanje monografije, ili za putnu kartu u inozemstvo... Nesebičnost Branka Marsića u poticanju umjetničkog stvaralaštva, njegova poštena i iskrena borba za društvenim priznanjem prava autora, njegovo nastojanje da autorsko djelo nikada ne postane roba, tj. zamjenljiva stvar - jer se onda gubi i smisao autorskog prava, a napose njegova odanost etičkim načelima prilikom poslovanja, učinili su Autorsku agenciju važnom i nezaobilaznom ustanovom na kulturnoj karti Hrvatske, ali i cijele bivše SFRJ.

Ipak, najznačajniji doprinos razvoju autorskopravne znanosti u Hrvatskoj Branko Marsić dao je iniciranjem ideje o potrebi osnivanja Postdiplomskog magisterijskog studija za specijalizaciju «Autorsko pravo» na Pravnom fakultetu u Zagrebu. Počam od 1977.godine, vizionarski je neumorno ukazivao na potrebu specijalističke edukacije pravnika koji na bilo koji način dolaze u doticaj s autorskim pravom. Proročki je zazvučala njegova rečenica prema kojoj se suvremeno gospodarstvo i ekonomska propaganda, publicitet i marketing uopće ne mogu zamisliti bez korištenja cijelog niza duhovnih tvorevina, a što pretpostavlja i formirane

stručnjake za autorsko pravo koji rade na tim poslovima. Vođen vlastitom karizmom i upornošću, unatoč mnogim preprekama, i ne samo administrativne prirode, 31. svibnja 1982. napokon je doživio ostvarenje svog sna: toga je dana, naime, bilo svečano otvaranje specijalističkog studija iz autorskog prava u vijećnici Pravnog fakulteta u Zagrebu. Studij je polučio velik interes društvene zajednice, budući da je to bio prvi specijalistički studij na Pravnom fakultetu u Zagrebu te prvi i jedini poslijediplomski studij za specijalizaciju iz autorskog prava u tadašnjoj Jugoslaviji. Kao jedan od rijetkih studija takve vrste u svijetu, bio je registriran kod UNESCO-a u Parizu i OMPI-a u Ženevi.

Branko Marsić bio je predavač na specijalističkom studiju iz autorskog prava, a kao nadasve metodičan pravnik ostat će zapamćen po legendarnoj oštroumnosti u rješavanju najkompliciranijih pravnih problema. Njegova mišljenja nikada nisu ostavljala dileme i to je svima koji su tražili savjete ulijevalo sigurnost. Unatoč tomu, na samo sebi svojstven način, Branko Marsić ostao je samozatajan, vječiti zaljubljenik u umjetnost i autorsko pravo.

mr. sc. Željka Modrušan-Ranogajec,
odvjetnica u Zagrebu